

Günümüz aileleri, önceki kuşağın tersine çocuklarıyla arkadaş gibi olmaya çalışıyor ama bu kez de otorite konusunda zorlanıyorlar. Arkadaşlıkla otorite arasındaki ince çizgiyi Davranış Bilimleri Enstitüsü'nden Uzman Klinik Psikolog Cemre Soysal'a sorduk

Nuran Çakmakçı
ncakmakci@hurriyet.com.tr

10 Arkadaş gibi olmak yerine empati kurun soruda otorite

Çocukla anne-baba arasındaki sınır ne olmalı?

- Çocuk, neyi, ne kadar, ne zaman ve nasıl yapması gerektiğini ailede öğrenmeye başlar. Her ne kadar çocuklar sınırları zorlamayı sever gibi görünse de onların esas ihtiyacı sınırları bilmektir. Bildiği sürece güven ve tehlike durumlarını birbirinden ayırt edebilir. Sınırı belirleyici etkense kurallar konusunda nihai kararın kimde olduğudur.

Otorite nereye kadar ve nasıl kurulmalı?

- Çocuğun hayatındaki otorite "Neyin izin verilebilir, neyin verilemez" olduğuyla açıklanabilir. Anne-baba ortak bir dille hareket ederse çocuklarının soruları karşısında daha başarılı olur. Otoritenin yerleşebilmesi için belirlenen kurallar tutarlı uygulanmalı. Örneğin akşam yemeğini herkesin sofrada beraber yemesini kural koyuyor ama sevdiğiniz dizi başladığı için salonda televizyon karşısında yiyorsanız kural tutarlılığını zedelemiş olursunuz.

EN İYİSİ GÜVENLİ AİLE

Çocukla arkadaş gibi olmak iyi bir şey mi ?

- Çocuklar kendi yaşlarına uygun arkadaş zaten edinirler. Sağlıklı olan da yaşlarına, düşüncelerine uygun

arkadaşlar edinmeleri. Anne ve babalarıyla arkadaş olmaya ihtiyaçları yok. Son dönemde çocukların duygusal ihtiyaçlarına duyarlı ebeveyn modeli 'arkadaş ebeveyn' gibi anlaşılabilir. Doğru olan, korku imparatorluğu yaratmadan çocuğun kendini güvende hissedebileceği bir aile düzeni oluşturmak.

Hangi aile tipi çocuk için ideal?

- Çocuğun kendini en güvende hissettiği aile yapısı demokrat ve sözünü geçiren ailedir. Burada kararlar aile bireylerinin tartışmasına açıktır. Çocuklar kendilerini doğru ifade ederek esnekliği sağlama hakkına sahiptir. Ayrıca kurallar önceden somut şekilde belirlenmiştir. Bu kurallara uyulmaması durumunda sonuçlarının ne olacağı da hem çocuk, hem ebeveyn için öngörülebilir. Bu yapıyı oturtabilmiş ailelerde çocukların özgüveninin yüksek olduğu aşikardır.

Otoritenin fazlası zarar mı?

- Evet, çünkü çocuğu kendi kendine karar almaktan, kararının sorumluluğunu taşımaktan alıkoymaz. Çocuk davranışlarının sorumluluğunu almayı veya seçimlerinin sonuçlarını göğüslemeyi öğrenmekte zorlanır. Her karar, kendisi adına annesi veya babası tarafından alınan bir çocuğun onay bekleyen, bireyselleşme süreci tamamlanmamış bir yetişkin olma

olasılığı fazladır. Fazla otoriter ailelerdeki düzen totaliter bir sisteme dönüşür ve çocuğa farklı düşünememe özgürlüğü tanımaz.

Ebeveyn-çocuk ilişkisinde 'ince sınır çizgisi' var mı?

- Her ailenin ebeveynlik felsefesinin alanını çevreleyen ince sınır çizgileri olmalı. Bu çizgilerin çekilmesindeki en önemli belirleyiciler mantık ve sağduyu olmalı. Böylelikle uygulanması da herkes için kolay olur.

BİRLİKTE YAŞAM BENİMSETİLMELİ

Anne-baba-çocuk ilişkisi ne zaman bozulur?

- Çocukların baş etmekte zorlandığı durum belirsizliktir. Fiziksel olarak da duygusal olarak da öngörü yapabiliyor olmak onları daha güvende hissettirir. Anne-baba-çocuk ilişkisi de belirsizliklerin artmasından olumsuz etkilenir. Ayrıca iletişimin dağılımında eleştirilerin oranı övgülerin oranından fazlaysa bireyler duygusal anlamda yeteri kadar beslenemez. Bu eksiklik hem çocuklarda hem de ebeveynlerde istenmeyen davranışlara neden olabilir.

Ya çocuk kurallara uymakta zorlanıyorsa ?

- Kuralları uygulamakta

zorlanan ailelerde çocuklar artık ne yaptırımlardan ne de çatışmalardan etkilenir. Kuralların tutarsızca dağıtılması çocuğu da otoriteye karşı duyarsızlaştırır. O zaman rolleri yeniden tanımlamak, kuralları yeniden belirlemek gerekir.

Hangi yaşta, hangi sınırlar gerekiyor?

- Sınırlar ve kurallar bebeklikten ergenliğe doğru, imkan ve koşullara göre uyarlanmalı. Erken çocukluktan itibaren doğru kurallar koyan ve kuralların takibini yapabilen aileler, ergenlik yaşının kurallarını da rahatlıkla düzenleyebilmeli. Hangi yaşta hangi sınırların olacağını her ailenin kendi dinamikleri belirler. Çocuğun yaşı ilerledikçe özgürlük ve bireyselleşme alanına daha fazla ihtiyaç duyduğu önemsenmeli ve sınırlar gözden geçirilmeli.

Otorite kurmak iyi midir?

- Otoriteden ziyade birlikte yaşamın daha uyumlu olmasını sağlayacak düzenlemelere ihtiyaç duyulduğunu çocuğa benimsetmek en iyisi. Çocuk bunu ne kadar içselleştirirse, yetişkin hayatında da kişilerin sınırlarına saygı duyan biri olmayı önemseyecektir. Tamamen otoriteye bağlılığın esas alındığı aile yapısı çocuğun otoriteye boyun eğen bir yetişkin olmasına neden olabilir.